

eduresourceza.com

INTERNASIONALE SEKONDÊRE SERTIFIKAAT-EKSAMEN
MEI 2024

REKENINGKUNDE: VRAESTEL II

NASIENRIGLYNE

Tyd: 2 uur

100 punte

Hierdie nasienriglyne is opgestel vir gebruik deur eksaminators en hulpeksaminators van wie verwag word om almal 'n standaardiseringsvergadering by te woon om te verseker dat die riglyne konsekwent vertolk en toegepas word by die nasien van kandidate se skrifte.

Die IEB sal geen bespreking of korrespondensie oor enige nasienriglyne voer nie. Ons erken dat daar verskillende standpunte oor sommige aangeleenthede van beklemtoning of detail in die riglyne kan wees. Ons erken ook dat daar sonder die voordeel van die bywoning van 'n standaardiseringsvergadering verskillende vertolkings van die toepassing van die nasienriglyne kan wees.

VRAAG 1 BEGROTINGS**[35 punte; 42 minute]****Verwys na die inligting aangaande Inter Escolas Uitgewers Bpk.****1.1 Debiteure-invordering**

- 1.1.1 Bepaal die debiteure-invorderingsbeleid deur alle **relevante persentasies** te bereken. Toon jou berekeninge.

Dieselfde maand as die aankoop:
$\frac{1\,102\,500 + 22\,500}{2\,250\,000} \times \frac{100}{1} = 50\%$
Korting:
$\frac{22\,500}{2\,250\,000 \times 50\% = 1\,125\,000} \times \frac{100}{1} = 2\%$
Een maand na die aankoop:
$\frac{675\,000}{2\,250\,000} \times \frac{100}{1} = 30\%$
Twee maande na die aankoop:
<i>Hoef nie te bereken nie.</i>
Oninbare skuld:
$\frac{112\,500}{2\,250\,000} \times \frac{100}{1} = 5\%$
OF
$100 - 50 - 30 - 15$

- 1.1.2 Watter grootboekrekening sal Inter Escolas Uitgewers Bpk moet open om die **impak** van die debiteure wat nie betaal het nie te versag?

Skep voorsiening vir oninbare skuld of suiwer dit aan

- 1.2 Gebruik die bykomende inligting wat verskaf is om die uittreksel van die Kontantbegroting en die uittreksel van die Geprojekteerde Staat van Omvattende Inkomste vir die tydperk 1 September 2024 tot 30 November 2024 te voltooi.

Let wel: Transaksies wat 'n betaling of uitgawe aandui, moet tussen hakies wees. Salarisse is vir jou ingeskryf.

	Kontantbegroting			Geprojekteerde Staat van Omvattende Inkomste		
	Sep 2024 R	Okt 2024 R	Nov 2024 R	Sep 2024 R	Okt 2024 R	Nov 2024 R
Salarisse	(300 000)	(300 000)	(331 500)	(300 000)	(300 000)	(331 500)
Aflewering-voertuig		Plasing (14 000)	(14 000)			
Waarde-vermindering		Maks –1 indien inskrywing gemaak is			Bedrag (8 400)	Plasing (8 400)
Huurinkomste		Bank	Beide 70 000		35 000	35 000
Reklame	(90 000)			(30 000)	Spreiding (30 000)	(30 000)
Rente op lening		(120 000)		(40 000)	Spreiding (40 000)	(40 000)
Aandeelkapitaal		1 260 000			Maks –1 indien inskrywing gemaak is	
Dividende betaal			Alles (156 800)			

- 1.3 1.3.1 Watter AARP-beginsel is vir die meeste van die inskrywings onder die Geprojekteerde Staat van Omvattende Inkomste in Vraag 1.2 toegepas?

Paringsbeginsel

- 1.3.2 Die wesenlikheidsbeginsel bepaal dat rente op lenings as 'n afsonderlike lynitem getoon moet word, selfs al word dit gekapitaliseer. Verduidelik die rede hiervoor.

Dit kan lesers van FJS verskillend beïnvloed as dit gesien word of nie.

Lening moet slegs as bedrag van uitstaande geleende kapitaal op finansiële state weerspieël word en dit sal onderaangegee word indien finansieringskoste ook afgetrek word met kapitalisering.

1.4 Verwys na die "Salarisse"-reël wat in Vraag 1.2 hierbo verskaf is.

1.4.1 Bereken die persentasietoename op 1 November 2024.

$$\frac{27\,000}{300\,000} \times \frac{100}{1} = 9\%$$

1.4.2 Verduidelik waarom die werknemers met hierdie verhoging tevrede moet wees.

Dit is hoër as inflasie.

1.5 Verskaf TWEE voorstelle oor hoe Inter Escolars Uitgewers Bpk hul oninbare skuld kan verminder.

- Keur hul debiteure beter.
- Stuur herinnering aan debiteure wat agterstallig raak.

Ander uitvoerbare voorstelle.

1.6 Die maatskappy beplan om 120 000 bykomende aandele in Oktober 2024 uit te reik.

1.6.1 Verduidelik die verskil tussen gemagtigde aandelekapitaal en uitgereikte aandelekapitaal.

Gemagtigde aandelekapitaal: Maksimum getal aandele beskikbaar vir uitreiking soos by CIPC geregistreer.

Uitgereikte aandelekapitaal: Werklike getal aandele op die JSE uitgereik.

1.6.2 As huidige aandeelhouer is jy ontevrede met die uitgifteprys van 1 050 sent per aandeel soos deur die direkteure voorgestel.

Verduidelik aan die direkteure waarom hierdie prys te laag is. Gebruik 'n berekening om jou antwoord te ondersteun.

Berekening:

$$\frac{20\,976\,000}{(0,4 \times 4\,600\,000 = 1\,840\,000)} \times \frac{100}{1}$$

= 1 140 sent per aandeel

Verduideliking:

Uitgifteprys is laer as die NBW.

Dit devalueer die aandelebesitkapitaal van die onderneming.

VRAAG 2 MAATSKAPPYONTLEDING**[40 punte; 48 minute]**

Hierdie vraag bestaan uit twee dele, Deel A en Deel B, wat met mekaar verband hou.

DEEL A

Verwys na die inligting van Royal Bafokeng Platinum Limited vir hierdie deel van die vraag.

Gebruik inligting A om Vraag 2.1–2.4 te beantwoord.

2.1 Bereken die winsgrenspersentasie wat in **2022** behaal is.

$$4\,241/11\,670 \times 100 = 36,34\%$$

2.2 Bereken die bruto wins op verkope- (winsgrens-) persentasie wat in **2022** behaal is.

$$4\,241/15\,911 \times 100 = 26,65\%$$

2.3 Verwys na Vraag 2.1 en 2.2.

Verduidelik wat elke verhouding bereken.

- Winsgrens: Die wins wat behaal is tussen die verkryging van goedere en die verkoop daarvan.
- Bruto wins op verkope: Bereken die persentasie wins wat verdien is deur elke eenheid inkomste wat gegeneer is.

2.4 Gebruik die inligting uit die "% verandering"-kolom om die veranderinge te ontleed en verduidelik dan waarom die bestuur bekommerd moet wees oor hierdie resultate.

Koste van verkope neem 7 keer meer as verkope toe, wat tot 'n ernstige daling in wins lei.

OF Koste van verkope neem 7 keer meer as verkope toe.

OF Verkope het met 3,15% afgeneem, koste van verkope het met 21,36% toegeneem en bruto wins het met 37,75% afgeneem.

3 punte	Vergelyk toeneemkoers van verkope (ontleed verandering in verkope) met toeneemkoers in koste van verkope (ontleed verandering in KVV) en skakel die toename in KVV met daling in bruto wins (waarom die bestuur bekommerd moet wees)
2 punte	Vergelyk toeneemkoers van verkope met toeneemkoers in koste van verkope (geen skakel met BW nie, d.w.s. waarom die bestuur bekommerd moet wees)
1 punt	Haal slegs gegewe inligting aan

Verwys na inligting B om vraag 2.5 te beantwoord.

- 2.5 Waarom is dit belangrik dat 'n genoteerde maatskappy soos Royal Bafokeng Platinum Holdings Limited inligting soos uittreksel B ("Ons benadering van omgewingsbestuur") as deel van hul finansiële verslae insluit?

King IV sê dat maatskappye korporatiewe burgers is.

Omgewingsbestuur is so belangrik soos finansiële impak (mense, wins, aanleg).

Gebruik inligting C om Vraag 2.6–2.7 te beantwoord.

- 2.6 Neem aan kontant en kontantekwivalente aan die einde van die 2022 finansiële jaar was R1 175 miljoen en bereken die syfer vir kontant en kontantekwivalente aan die begin van die 2022 finansiële jaar.

$$1\,175 + 346 + 1\,841 - 1\,642 = 1\,720$$

- 2.7 Gee EEN moontlike item wat onder **veranderinge in bedryfskapitaal** in kontantvloei uit bedryfsaktiwiteite as 'n **uitvloei** van kontant aangedui kan word.

Toename in debiteure 1 punt vir effek, 1 punt vir komponent
OF
 Toename in voorraad
OF
 Afname in krediteure

Gebruik inligting D om Vraag 2.8–2.12 te beantwoord.

- 2.8 Bereken die opbrengs op gemiddelde aandeelhoudersbelang vir **2022**.

$$\frac{3\,321}{0,5 (24\,685 + 24\,267 = 48\,952)} \times \frac{100}{1}$$

= 13,57%

- 2.9 Ontleed die **opbrengs** en **uitkerings en behoue inkomste** vir 2022 krities en haal syfers/verhoudings/persentasies aan om jou antwoord te ondersteun.

Opbrengs vir aandeelhouders:
Opbrengs op aandeelhoudersbelang van 13,57% (sien 2.8) is hoër as alternatiewe beleggings se opbrengs van 6,5%
Opbrengs op aandeelhoudersbelang het met 10,63% verswak (van 24,2% tot 13,57%)
Uitkerings en behoue inkomste:
In 2021: 1 070 van 2 332 is aan aandeelhouders uitgekeer (45,88% van VPA) en 54,12% is behou
In 2022: Van die 1 146 sent wat vir uitkering beskikbaar was (VPA), is 780 aandeelhouders uitgekeer (68,06% van VPA)
Maatskappy keer meer uit as wat hulle behou

- 2.10 Verduidelik waarom jou ontleding in Vraag 2.9 'n **aandeelhouer** sal beïndruk.

Opbrengs is byna die helfte van die vorige jaar, tog uitbetaling van dividend
Toegeneem van 45,88% tot 68,06%

- 2.11 Ontleed die **risiko** en **hefboomwerking** vir 2022.

SE het van 0,3 : 1 tot 0,4 : 1 toegeneem OF SE het met 0,1 : 1 toegeneem, wat steeds lae/matige/aanvaarbare risiko/hefboomwerking is (nie hoog nie)
Opbrengs op kapitaal aangewend het van 13,7% tot 14,3% toegeneem OF Opbrengs op kapitaal aangewend het met 0,6% toegeneem OF Opbrengs op kapitaal aangewend is hoër as die gemiddelde rentekoers van 8,5% wat dit positiewe hefboomwerking maak

- 2.12 Bespreek TWEE redes waarom die verkryging van 'n bykomende lening die beste keuse is en TWEE redes waarom die uitreiking van verdere aandele nie die beste keuse sal wees nie indien die maatskappy bykomende befondsing vir uitbreiding benodig.

Waarom die verkryging van 'n bykomende lening die beste keuse is:
• Skuld : ekwiteit het 0,6 : 1 beskikbaar voordat dit hoë risiko word.
• Opbrengs op kapitaal aangewend het positiewe hefboomwerking/5,8% hoër as rentekoers.
• Fondse geredelik beskikbaar by die bank en kan 'n onbeperkte bron wees met betrekking tot skuld : ekwiteit.
• Lening en rente is eindig (hou op wanneer dit afbetaal is) en die rentekoers kan vas wees, kan dus begroot vir leningterugbetalings en rente.
Waarom die uitreiking van verdere aandele <u>nie</u> die beste keuse is nie:
• Verdun huidige aandeelhouers se belang
• Dividende per aandeelhouer sal afneem/sal huidige aandeelhouers kwaad maak
• Solank dividende uitbetaal word en solank daar aandeelhouers is, sal daar dividende wees wat oneindig is (hou vir altyd aan)

DEEL B**Gebruik inligting E om Vraag 2.13 te beantwoord.**

- 2.13 Gebruik die vergelykende inligting wat verskaf is om die maatskappy te kies waarin jy eerder sal belê en bespreek VYF redes vir jou keuse. Gebruik syfers om jou redenasie te motiveer.

☐

Northam Platinum Holdings Ltd

☐

Royal Bafokeng Platinum Ltd

NORTHAM:
• In 2020 gestig – groei steeds
• Opbrengs op aandeelhoudersbelang van 35,82% is uitsonderlik
• Hoë verdienste (VPA) van 26 149 sent
• Verhandeling op JSE 75% bokant boekwaarde (JSE)
• Medium risiko aangesien 67 sent geskuld word vir elke R1 eie kapitaal
• Positiewe hefboomwerking aangesien opbrengs op kapitaal aangewend 18,5% hoër is as rentekoers
ENIGE 5

OF

ROYAL BAFOKENG:
• In 2008 gestig – bestaan al lank en stabiel
• Opbrengs op aandeelhoudersbelang laer, maar hoër as dié van alternatiewe beleggings
• Hulle betaal dividende uit
• Verhandeling op JSE 81% bokant boekwaarde (JSE)
• Lae risiko aangesien 40 sent geskuld word vir elke R1 eie kapitaal
• Positiewe hefboomwerking aangesien opbrengs op kapitaal aangewend 5,8% hoër is as rentekoers
ENIGE 5

VRAAG 3 VERSOENINGS

[25 punte; 30 minute]

Verwys na die inligting aangaande Swakopmund Winkels.

3.1 Gebruik die staat van Windhoek Groothandelaars om die ouderdomsontleding van debiteure op te stel soos dit op die staat moes verskyn het.

- Moenie die bykomende inligting in ag neem nie.
- Toon alle berekeninge sodat gedeeltelike punte toegeken kan word.

90+ dae	60+ dae	30+ dae	Huidig
56 250 (15 750) (40 500)	62 250 (12 700) (37 500)	Blanko	42 000 (10 500) 84 330
Moenie optel nie			

3.2 Gebruik die bykomende inligting wat verskaf is om die Krediteureversoeningstaat op 31 Mei 2023 op te stel deur die toepaslike inskrywings in die tabel hieronder te maak.

- Dui 'n negatiewe bedrag aan deur hakies () te gebruik.
- Plaas 'n "X" in die "Geen inskrywing"-kolom waar geen inskrywing in enigeen van die stelde boeke nodig is nie.

	Krediteure-grootboek	Krediteure-versoeningstaat	Geen inskrywing
Foutiewe saldo's	R107 330	R127 880	
A. 42 000 – 24 000		(18 000)	
B.		(84 330)	
C.		(20 000)	
D. 17 570 – 15 750	1 820		
E1.			X
E2. 53 200 × 2	(106 400)		
F. 53 200 × 5/95		(2 800)	
Moenie bereken nie			

3.3 Die algemene bestuurder van Swakopmund Winkels is baie bekommerd oor die betaling van R20 000 (verwys na bykomende inligting C) wat nie op die staat weerspieël word nie en wil 'n ouditeur aanstel om dit te ondersoek. Hy raadpleeg jou om advies oor die saak.

3.3.1 Verduidelik die verskil in die werkomvang van 'n interne ouditeur en 'n eksterne ouditeur.

Interne ouditeur: Evalueer en verbeter die interne beheermaatreëls, voldoening, bestuur, ens.
--

Eksterne ouditeur: Evalueer en gee 'n mening oor die billikheid en betroubaarheid van die finansiële state.
--

3.3.2 Die interne ouditeur doen direk verslag aan die bestuur van die onderneming wat uit uitvoerende direkteure bestaan, terwyl die eksterne ouditeur verslag doen aan die auditkomitee wat uit onafhanklike direkteure bestaan.

Evalueer die effektiwiteit van hierdie verslagdoeningslyne.

Interne ouditeur: Om oor probleme met voldoening en bestuur aan die bestuur verslag te doen sal hulle in staat stel om dit te verbeter of reg te stel.

Eksterne ouditeur: Indien FJS onbillik of onbetroubaar is, moet dit ondersoek word. Indien daar aan die bestuur verslag gedoen word, kan hulle dit toesmeer.

3.3.3 Verduidelik aan die bestuurder waarom dit nie nodig is om bekommerd te wees oor die betaling wat nie op die staat weerspieël word nie en waarom dit normaal is.

Staat is op 28 Mei gedruk voordat die betaling gedoen is.
--

Dit word tydverskil tussen verskaffer en klant se staat genoem.
--

3.3.4 Noem EEN tipe auditbewys wat die interne ouditeur kan insamel om die akkuraatheid en geldigheid van 'n kaarttransaksie na te gaan, sowel as waarteen die interne ouditeur dit sal nagaan.

Ouditbewys: Transaksie-opsomming van kaartmasjien of bankstaat

Verifieer teen: Inskrywing in die KOJ of KBJ

Totaal: 100 punte